

CĂLĂREȚUL DE ARAMĂ

∞ *O poveste de dragoste* ∞

PAULLINA SIMONS

Traducere din limba engleză și note de
IRIS-MANUELA ANGHEL

EPICA

București, 2018

Cartea întâi

LENINGRAD

Partea întâi

AMURGUL STRĂVEZIU

CÂMPUL LUI MARTE

1

Soarele pătrundea pe fereastră, scăldând încăperea în lumina dimineații. Tatiana Metanova își ducea somnul inocenților, somnul bucuriei fremătătoare, al noptilor albe și calde din Leningrad și al serilor de iunie, învăluite în miresme de iasomie. Dar mai presus de toate, îmbătată de o poftă nebună de viață, își ducea somnul exuberant al tinereții neînfriicate.

Dar somnul dulce avea să îi fie curând tulburat.

Când razele soarelui străbătură odaia și poposiră la căpătâiul Tatianei, își trase cearșaful peste cap, încercând să se ascundă de lumina zilei. Ușa camerei se deschise, iar podeaua scârțai o dată. Era sora ei, Dașa.

Daria, Dașa, Dašenka, Daška.

Întruchiparea a tot ce îi era Tatianei mai drag.

Acum însă Tatiana ar fi vrut s-o strângă de gât. Căci Dașa încerca — și, din păcate, și reușea — să o trezească. Mâinile puternice ale Dașei o zgâlțiau viguros, în timp de vocea ei — deși armadioasă în mod obișnuit — îi șoptea strident la ureche:

— Psst! Tania! Trezește-te! Hai, trezește-te odată!

Tatiana suspină adânc. Iar Dașa dădu cearșaful la o parte.

Nicicând nu fusese mai evidentă diferența de șapte ani dintre ele decât acum, când Tatiana voia să doarmă, iar Dașa...

— Încetează! murmură Tatiana, căutând neajutorată cearșaful, pentru ea-l trage la loc, peste ea. Nu vezi că dorm? Cine te crezi? Mama?

Ușa odăii se deschise din nou, iar podeaua scârțai de două ori. Acum chiar era mama.

— Tania! Te-ai trezit? Scoală-te imediat din pat!

Tatiana n-ar fi putut să spună niciodată că mama ei avea o voce armonioasă. Irina Metanova nu era nicidcum o femeie blândă. Era mică de statură, gălăgioasă și avea revoltător de multă energie. Purta pe cap o basma, pentru ca părul să nu-i cadă pe față, căci, probabil, stătuse deja în genunchi și frecase baia comună, în halatul ei albastru de vară. Arăta obosită și gata să încheie ziua de duminică.

— Ce e, mama? întrebă Tatiana, fără să-și ridice capul de pe pernă.

Părul Dașei îi atingea spatele, iar mâna îi era pe piciorul ei, apoi Dașa se aplecă deasupra ei, vrând parcă să o sărute. Tatiana simți un moment de tandrețe, însă, înainte ca sora ei să îi spună ceva, glasul strident al mamei le întrerupse.

— Scoală-te imediat! Peste câteva minute, vom asculta la radio un anunț foarte important.

— *Și tu unde ai fost aseară?* îi șopti Tatiana Dașei. Te-ai întors cu mult după ce s-a luminat de ziua.

— Ce să fac, îi răspunse Dașa, încântată, dacă aseară zorile s-au ivit la miezul noptii? M-am întors la o oră cât se poate de decentă, continuă ea zâmbind. Dormeați cu toții.

— Zorile se ivesc la ora trei, iar tu nu erai încă acasă.

— O să-i spun tatei că am rămas blocată pe celălalt mal al râului când podurile s-au ridicat, la ora trei, spuse Dașa, după o clipă de tăcere.

— Da, așa să faci. Explică-i ce căutai pe celălalt mal al râului la ora trei dimineața! i-o întoarse Tatiana, răsucindu-se cu față spre ea.

Dașa arăta uimitor în dimineața aceea. Avea părul castaniu-închis răvășit, fața rotundă, expresivă, cu ochii negri, ce-i trădau mereu sentimentele. Acum arătau o exasperare ce se împletea cu veselia. Tatiana se simțea și ea exasperată, deși nicidcum la fel de veselă. Voia să-și continue somnul.

Zări pentru o clipă chipul încordat al mamei.

— Ce anunț?

Mama ei strângea asternuturile de pe canapea.

— Mama! Despre ce anunț e vorba? repetă Tatiana.

— Guvernul va face un anunț peste câteva minute. Asta e tot ce știu, îi răspunse mama, pe un ton stăruitor, clătinând din cap, de parcă ar fi vrut să zică: *Ce e aşa greu de înțeles?*

Tatiana se trezise fără voia ei. Un anunț. Se întâmpla rar ca muzica de la radio să fie întreruptă pentru un comunicat guvernamental.

— Poate că am invadat din nou Finlanda, se gândi ea, frecându-și ochii.

— Taci din gură! o mustră mama.

— Sau poate că ei ne-au invadat pe noi. Vor să-și recupereze granițele încă de când le-au pierdut anul trecut.

— Nu i-am invadat, o corectă Dașa. Anul trecut, noi ne-am dus să le luăm pe *ale noastre* înapoi. Cele pe care le-am pierdut în Primul Război Mondial. Și n-ar trebui să mai tragi cu urechea la discuțiile adulților.

— Nu ne-am pierdut frontierele, ripostă Tatiana. Tovarășul Lenin le-a cedat de bunăvoie. Așa că asta nu se pune.

— Tania, nu suntem în război cu Finlanda. Ridică-te acum din pat!

Însă Tatiana refuză să se supună.

— Atunci cu Letonia? Lituanie? Belarus? Nu ne-am înfruptat și din ele după pactul Hitler-Stalin?

— Tatiana Georgievna! Încetează!

Mama ei îi pronunța ambele nume ori de câte ori voia să îi dea de înțeles că nu îi ardea de glume.

Tatiana se prefăcu serioasă.

— Ce a mai rămas atunci? Avem deja jumătate din Polonia.

— Am spus să încetezi! strigă mama. Gata cu jocurile tale! Coboară din pat! Daria Georgievna, dă-o jos pe sora ta din pat!

Dașa nu se urni.

Mama lor ieși bombardind din cameră.

Întorcându-se iute spre Tatiana, Dașa îi șopti pe un ton conpirativ:

— Vreau să-ți spun ceva.

— Ceva frumos? întrebă Tatiana, din cale-afără de curioasă.
Daşa era extrem de discretă când venea vorba despre viaţa ei de adult. Tatiana se ridică imediat în capul oaselor.

— Ceva extraordinar! îi răspunse Daşa. M-am îndrăgostit! Tatiana îşi dădu ochii peste cap şi se prăbuşi din nou în pat. — Încetează! îi spuse Daşa, sărind peste ea. Vorbesc cât se poate de serios, Tania.

— Da, bine. L-ai cunoscut cumva ieri când s-au ridicat podurile? îi zâmbi ea.

— Ieri ne-am întâlnit pentru a treia oară.

Tatiana clătină din cap, cu ochii aşintiţi asupra Daşei, a cărei veselie era molipsitoare.

— Acum poți să te dai jos de pe mine?

— Nu, nu pot, îi răspunse sora ei gândîlând-o. Nu mă dau la o parte până nu-mi spui: „Mă bucur, Daşa”.

— De ce ţi-ăş spune asta? exclamă Tatiana râzând. Chiar nu mă bucur. Termină odată! De ce-ar trebui să mă bucur? *Eu* nu sunt îndrăgostită. Opreşte-te!

Mama intră din nou în cameră, aducând şase ceştii pe o tavă rotundă şi un *samovar* din argint — un vas, tip urnă, prevăzut cu un încălzitor în care se fierbe apa pentru ceai.

— Potoliţi-vă amândouă! M-aţi auzit?

— Da, mama, îi răspunse Daşa, gândîlând-o pe Tatiana pentru ultima oară.

— Au! ţipă ea cât putu de tare. Mama, cred că mi-a rupt coastele.

— Vă rup eu pe amândouă, într-un minut. Sunteţi prea mari pentru jocurile astea!

Daşa scoase limba la Tatiana.

— Foarte matur din partea ta, remarcă ea. Mamuşca nu ştie că ai doar doi ani.

Daşa continuă să-şi țină limba afară din gură. Tatiana i-o prinse între degete. Daşa începu să ţipe. Iar Tatiana îi dădu drumul.

— Ce v-am spus eu vouă?! strigă mama.

— Aşteaptă să-l cunoşti! îi şopti Daşa la ureche Taniei. N-ai întâlnit în viaţa ta un bărbat mai chipeş decât el.

— Vrei să spui că arată mai bine decât Serghei, băiatul căruia cu care m-ai torturat? Nu ziceai că el era cel mai arătos din lume?

— Termină! îi spuse Daşa printre dinţi, lovind-o peste picior.

— Fireşte, îi zâmbi Tatiana. Şi asta nu se întâmplă, oare, chiar săptămâna trecută?

— N-o să înțelegi niciodată, pentru că tu eşti încă un copil încăpătanat, ripostă Daşa, lovind-o din nou.

Mama începu să ţipe. Iar fetele încetară.

Tatăl Tatianei, Georgi Vasilievici Metanov, intră atunci în odaie. Un bărbat scund, de vreo patruzeci şi ceva de ani, cu părul negru, des şi murdar, care abia acum începea să încăruntească. Daşa îi moştenise buclele rebele. Tata trecu prin faţa patului şi îi aruncă Tatianei, învelită încă în aşternuturi, o privire goală.

— S-a făcut de prânz, Tania. Scoală-te. Altfel o să avem necazuri. În două minute vreau să fii îmbrăcată.

— Asta nu e greu, îi răspunse Tatiana, sărind în pat şi arătându-le părintilor şi surorii ei că încă era îmbrăcată cu fusta şi bluza pe care le purtase cu o zi în urmă.

Daşa şi mama clătină din cap; mama schiţă un zâmbet vag.

Tata îşi aşinti privirea spre fereastră.

— Ce-o să facem cu ea, Irina?

„Nimic”, îşi spuse Tatiana în gând. „Nimic, atât timp cât tata se uită în altă parte.”

— Trebuie să mă căsătoresc, spuse Daşa, fără să se ridice din pat. Ca să pot avea, în sfârşit, propria cameră în care să mă îmbrac.

— Glumeşti, îi răspunse Tatiana, sărind în pat. O să rămâi tot aici, cu soţul tău. O să dormim toţi trei într-un pat, cu Paşa la picioarele noastre. Romantic, nu-i aşa?

— Nu te mărita, Daşenka! îi spuse absentă mama ei. De data asta, Tania are dreptate. Nu avem loc şi pentru el.

Tata nu spuse nimic şi dădu drumul la radio.

Odaia lor lungă şi îngustă avea un singur pat, unde dormea Tatiana şi Daşa, o canapea pe care o împărtea părinţii lor şi un pat de campanie din metal, unde dormea Paşa, fratele geamăn al Tatianei. Acesta era aşezat la picioarele patului surorilor lui, astfel că Paşa se autoporeclea căteluşul lor credincios.

Bunicii Tatianei, babuška şi dedă¹, locuiau într-o odaie alăturată, legată de a lor printr-un hol mic. Dacă se întorcea târziu acasă, Daşa mai dormea uneori pe canapeaua micuţă de pe hol, ca să nu

¹ Babuška – bunică; dedă – bunic.

își deranjeze părinții și să evite astfel necazurile pe care le-ar fi avut a doua zi. Canapeaua avea doar un metru și jumătate lungime, fiind mult mai potrivită pentru Tatiana, de vreme ce sora ei nu era cu mult mai înaltă. Dar Tatiana nu era nevoie să doarmă pe hol, deoarece rareori se întâmpla să se întoarcă acasă târziu, pe când Dașa era exact pe dos.

— Unde e Paşa? întrebă Tatiana.

— Își termină micul dejun, îi răspunse mama, foindu-se prin odaie.

În timp ce tatăl lor stătea pe canapeaua veche, neclintit ca o stâncă, mama lor se agita de colo colo, adunând pachete goale de țigări, așezând cărtile pe raft și ștergând măsuța cu mâna. Tatiana rămăsese în picioare pe pat. Iar Dașa stătea jos.

Membrii familiei Metanov erau norocoși — aveau două odăi și o porțiune separată din holul comun. Cu șase ani în urmă, construisează în capătul corridorului o ușă care îi despărțea practic de restul „vecinilor”. Era ca și cum aveau propriul apartament. Cei din familia Iglenko, ce numărau șase suflete, erau obligați să doarmă cu toții într-o singură încăpere, fără un hol despărțitor. Asta da ghinion!

Soarele pătrundea prin perdelele albe, ce fluturau în bătaia vântului.

Tatiana știa că numai pentru o clipă efemeră avea să se bucure de posibilitățile acelei zile frumoase. Într-un moment avea să dispare. Și într-un moment dispără. Cu toate acestea... soarele ce scăldă încăperea în lumină, zgomotul îndepărtat al autobuzelor ce răzbătea prin fereastra deschisă, adierea blândă a vântului, asta îi plăcea Tatianei în zilele de dumineacă: începutul.

Paşa intră în cameră împreună cu deda și babușka. În ciuda faptului că era fratele geamăn al Tatianei, nu semăna deloc cu ea. Era un băiat bine făcut, cu părul negru, o versiune mai Tânără a tatălui lor. O salută pe Tatiana cu un gest ușor din cap și îi șopti:

— Ce păr frumos ai!

Tatiana scoase limba la el. Nu apucase încă să se pieptene și să-și lege părul.

Paşa se așeză pe patul lui pliant, iar babușka se cuibări lângă el. Pentru că era cea mai înaltă dintre membrii familiei Metanov, o respectau cu toții și îi cereau sfatul în toate privințele, cu excepția problemelor de moralitate, pentru care apelau la deda. Babușka era

o femeie cu părul argintiu și o statură impunătoare, care spunea întotdeauna lucrurile pe nume. Deda era un om modest și cumescade. El se așeză pe canapea, lângă tata, apoi murmură:

— E ceva important, fiule.

Tata dădu îngrăjorat din cap.

Mama își continuă neliniștită curățenia.

Tatiana o privea pe babușka cum îl mângâia pe Paşa pe spate.

— Paşa, i se adresă în șoaptă, mergând în patru labe spre marginea patului și trăgând de fratele ei. Nu vrei să mergem mai târziu în Grădinile Tauride? O să te înving și o să câștig războiul.

— N-ai decât să visezi cât vrei, îi răspunse Paşa. Nu o să mă înfrângi niciodată.

La radio începură să se audă o serie de părăituri. Era ora 12.30, în ziua de 22 iunie 1941.

— Tania, taci din gură și stai jos! îi ordona tatăl ei. Trebuie să înceapă. Irina, aşază-te și tu!

Tovarășul Viaceslav Molotov, ministrul de Externe al lui Iosif Stalin, luă cuvântul:

„Bărbați și femei, cetăteni ai Uniunii Sovietice, guvernul și conducătorul țării, tovarășul Stalin, m-au desemnat să vă aduc la cunoștință următorul comunicat: La ora patru dimineața, fără o declaratie de război și fără solicitarea vreunei pretenții la adresa Uniunii Sovietice, trupele germane ne-au atacat țara, ne-au atacat frontieră în mai multe locuri și au bombardat aerian orașele Jitomîr, Kiev, Sevastopol, Kaunas și alte localități. Atacul s-a produs în ciuda pactului de neagresiune dintre Uniunea Sovietică și Germania, deși țara noastră a respectat cu strictețe toți termenii acestuia. Am fost atacați, deși pe toată perioada pactului guvernul german nu a acuzat niciodată URSS-ul că nu și-ar fi respectat obligațiile...

Guvernul apeleză, aşadar, la ajutorul vostru, femei și bărbați, cetăteni ai Uniunii Sovietice, rugându-vă să vă adunați și mai strâns în jurul gloriosului Partid Bolșevic, al guvernului sovietic și al marelui nostru conducător, tovarășul Stalin. Cauza noastră este justă. Inamicul va fi zdrobit. Victoria va fi a noastră.”

Radioul amuți, iar familia Metanov rămase încremenită într-o
tăcere apăsătoare.¹

— O, Doamne! exclamă, în cele din urmă, tata, privindu-l stăruitor pe Pașa.

— Trebuie să ne scoatem imediat banii de la bancă, spuse mama.

— Nu din nou evacuare, interveni babușka Anna. Oare putem să trecem iar prin asta și să supraviețuim? E aproape mai bine să rămânem în oraș.

— Aș mai reuși, oare, să obțin un post de dascăl pe timpul evacuării? se întrebă și deda. Am aproape șaizeci și patru de ani. E timpul să mor, nu să mă mut în altă parte.

— Dar garnizoana din Leningrad nu pleacă în război, nu-i aşa? întrebă Dașa. Războiul vine la garnizoana din Leningrad?

— Război, Tania, ai auzit? strigă Pașa. O să mă înrolez. Și o să lupt pentru Mama Rusia.

Înainte ca Tatiana să apuce să-i răspundă — ceea ce însemna să își manifeste zgomotos entuziasmul — tatăl ei sări de pe canapea și începu să țipe, adresându-i-se numai lui Pașa:

— Unde ți-e capul? Cine crezi că o să te ia pe tine?

— Fii serios, papoșka¹! ii zise Pașa zâmbind. În război e întotdeauna nevoie de bărbați buni.

— Da, aşa e. De bărbați buni, nu de copii, ii răspunse tăios tata, aşezându-se în genunchi pe podea și uitându-se sub patul Tatianei și al Dașei.

— Război, de ce? Nu e cu puțință, spuse Tatiana încet. Tovarășul Stalin n-a încheiat un tratat de pace?

— Tania, e cât se poate de adevărat, ii răspunse mama, turnând ceai. E cât se poate de adevărat.

— O să ne... *evacuez*? întrebă Tatiana, încercând să-și ascundă încântarea din glas.

Tata scoase de sub pat un geamantan vechi și ponosit.

— Atât de repede?

Deda și babușka ii povestiseră despre vremurile zbuciumate din perioada revoluției de la 1917, când fuseseră nevoiți să se stabilească într-un sat aflat la vest de Munții Ural, al cărui nume Tatiana

nu și-l amintea niciodată. Cum așteptaseră trenul cu toate lucrurile lor, cum se îngrămadiseră și traversaseră Volga cu barjele...

Ideea de schimbare o fascina pe Tatiana. Necunoscutul ii îmbăta gândurile. Fusese o singură dată la Moscova pe când avea opt ani — merită oare s-o pună la socoteală? Moscova nu era un loc exotic. Nu se asemăna cu Africa sau cu America. Nu se asemăna nici măcar cu Munții Ural. Era doar Moscova. În afară de Piața Roșie, nu mai avea alte atracții.

Merseseră în familie, de vreo câteva ori, să viziteze Tarskoe Selo și Peterhof. Bolșevicii transformaseră palatele de vară ale țarilor în muzei grandioase, încunjurate de peisaje de vis. Când Tatiana străbătea holurile palatului Peterhof, păsind cu grijă pe marmura rece, ii venea greu să credă că *acolo*, cândva, locuise să oameni.

Dar apoi familia se întorsese la Leningrad, în cele două cămăruțe din clădirea de pe Soviet Cinci, unde, înainte de a ajunge în camera ei, Tatiana trebuia să treacă pe lângă cei șase membri ai familiei Iglenko, care locuiau în cămăruța de la capătul holului, cu ușile deschise.

Pe când avea trei ani, Tatiana petrecuse, împreună cu părinții și frații ei, o vacanță în peninsula Crimeea, locul care în această dimineață fusese atacat de nemți. Singurele amintiri pe care Tatiana le mai păstra de atunci erau mormolocii pe care ii văzuse într-un iaz mic, cortul în care dormise învelită într-o pătură și cartoful crud pe care îl mâncase — primul și ultimul, de altfel. Își amintea vag miroslul apei sărate. În apa rece de aprilie a Mării Negre, Tatiana simțise pentru prima și ultima dată în viața ei o meduză, ce străbatea valurile, pe lângă trupușorul ei gol, și o făcuse să țipe, cuprinsă deopotrivă de spaimă și încântare.

Gândul evacuării făcea ca stomacul Tatianei să se strângă de emoție. Născută în 1924, anul morții lui Lenin, după revoluție, după perioada foamei și după războiul civil, Tatiana văzuse lumina zilei după ce trecuseră cele mai agitate vremuri, dar înainte de a veni timpuri mai bune. Se născuse undeva între.

— Taneșka, la ce te gândești? o întrebă deda, ridicându-și spre ea ochii negri, de parcă ar fi vrut să-i deslușească tainele sufletului.

— La nimic, ii răspunse ea, încercând să afișeze pe chip o expresie calmă.

¹Tată

Înțelegi? Răsuflare oameni și cărți

— Înțeleg.

— Am impresia că nu e deloc aşa, iî răspunse deda, apoi păstră o clipă de tăcere. Viaţa pe care ai dus-o până acum s-a sfârşit. Tine minte ce-ţi spun! De acum înainte nimic nu va mai fi cum ţi-ai imaginat.

— Exact! exclamă Paşa. Îi vom învinge pe nemţi şi iî vom trimite înapoi în iad, acolo unde le e locul.

Îi zâmbi apoi Tatianei, care iî dărui şi ea un surâs.

Părinţii lor rămaseră tăcuţi.

— Da, spuse apoi tata. Şi pe urmă?

Babuška veni şi se aşeză pe canapea, lângă deda. Punându-şi mâna imensă peste a lui, îşi ţugue buzele şi încuviinţă din cap, într-un mod care iî dădu Tatianei de înţeles că babuška ştia anumite lucruri pe care le ținea pentru ea. Şi deda le cunoştea, dar, indiferent ce ştiau, nimic nu se putea compara cu zbuciumul sufletesc al Tatianei. „Dar nu e nicio problemă”, îşi spuse ea în gând. „Nu au cum să înțeleagă. Căci ei nu sunt tineri.”

— Ce faci, Georgi Vasilievici? rupse mama tăcerea ce se aşternuse în cameră.

— Prea mulţi copii, Irina Fedorovna. Sunt prea mulţi copii pentru care îmi fac griji, iî răspunse el, cu tristeţe în glas, luptându-se cu geamantanul lui Paşa.

— Chiar aşa, tată? interveni Tatiana. Şi pentru care dintre copiii tăi ai vrea să nu-ţi mai faci griji?

Fără să-i răspundă, tata se îndreptă spre dulapul de haine pe care îl împărtăcea cu toţii şi, deschizând sertarele lui Paşa, scoase la întâmplare straiele băiatului şi i le aruncă în geamantan.

— Îl trimit cât mai departe de aici, Irina. Îl trimit în tabăra din Tolmacevo. Ar fi plecat oricum săptămâna viitoare împreună cu Volodia Iglenko. O să ajungă ceva mai devreme. Tot cu Volodia. Nina se va bucura să-i vadă plecaţi cu o săptămână mai devreme. Stai liniştită! Totul va fi bine.

— Tolmacevo? O să fie în siguranţă acolo? Eşti sigur?

— Categoric, iî răspunse tata.

— Categoric nu, se împotrivi Paşa. A început războiul, tată! Nu mă duc în nicio tabără. Vreau să mă înrolez în armată.

CĂLĂREȚUL DE ARAMĂ

21

„Bravo, Paşa”, gândi Tatiana. Dar când tatăl lor se răsuci pe călcâie şi îl săgetă cu privirea pe fratele ei, Tatiana înțeleseră totul.

Apucându-l pe Paşa de umeri, tata îl scutură cu putere.

— Ce tot spui? urlă el. Ti-ai pierdut mintile? Cum să te înrolezi?

Paşa se luptă în zadar să se elibereze din strânsoarea tatălui său. Dar acesta refuză să-i dea drumul.

— Tată, lasă-mă în pace!

— Pavel, eşti fiul meu şi o să mă ascultă! Mai întâi, vei pleca din Leningrad. Apoi vom mai discuta despre înrolarea în armată. Deocamdată trebuie să prindem trenul.

Scena, ce se petreceau într-o cămăruţă înşesată de oameni, părea cumplit de stânjenitoare şi umilitoare. Tatiana ar fi vrut să se ascundă, dar nu avea unde. În faţă se aflau bunicii ei, în spate stătea Daşa, iar în stânga erau părinţii şi fratele ei. Îşi lăsă capul în jos şi închise ochii. Îşi imagină că stătea întinsă pe spate, pe un câmp plin de flori, şi mâncă trifoi dulce. Nu se mai afla nimeni prin preajmă.

Cum de se schimbase totul în doar câteva clipe?

Deschise ochii şi clipe. O secundă. Clipe din nou. Mai trecu o secundă.

Cu câteva secunde în urmă, dormea.

Cu câteva secunde în urmă, vorbea Molotov.

Cu câteva secunde în urmă, deborda de energie.

Cu câteva secunde în urmă, vorbea tata.

Şi acum Paşa pleca. Mai clipe de trei ori.

Deda şi babuška păstrau, ca de obicei, o tăcere diplomatică. Deda — Dumnezeu să-l aibă în pază! — nu pierdea niciodată ocazia de a tăcea chitic. Babuška, pe de altă parte, nu pierdea niciodată ocazia de a spune tot ce-i trecea prin minte. În acel moment însă, se hotărâse să-i calce pe urme. Poate că de vină era mâna cu care deda iî strângea piciorul de fiecare dată când deschidea gura să vorbească. Dar, indiferent de motive, babuška nu scoase niciun cuvânt.

— Tată, e o nebunie ce vrei să faci, interveni Daşa, ridicându-se în picioare, fără să se teamă de mânia tatălui lor şi nici de perspectiva îndepărtată a războiului. De ce vrei să-l trimiti de aici? Nemţii nu s-au apropiat de Leningrad. Doar ai auzit ce-a spus tovarăşul Molotov. Sunt în Crimeea. Iar asta înseamnă mii de kilometri depărtare.

Respect pentru oameni și cărți

— Taci din gură, Dașenka! o repezi tatăl ei. Nu știi nimic despre nemții.

— Dar nu sunt aici, tată, repetă Dașa, cu vocea ei puternică, ce nu lăsa loc de contradicții.

Tatiana și-ar fi dorit să fie și ea la fel de convingătoare ca Dașa. Dar glasul ei era stins ca un ecou, de parcă îi lipsea un anumit hormon feminin. Și nu era departe de adevăr. Căci îi venise ciclul abia anul trecut și nici nu avea lunar. Ci mai degrabă sezonier. Îi venise în iarnă, apoi, pentru că nu îi plăcuse, probabil, anotimpul, mai apăruse abia în toamnă. Iar în toamnă nu păruse să se mai opreasă. De atunci îi mai venise doar de două ori. Poate dacă ar fi avut un ciclu regulat, glasul Tatianei ar fi căpătat aceleași tonalități răsunătoare ca vocea Dașei. Ai fi putut să fixezi ceasul după ciclul surorii ei.

— Daria! N-am de gând să mă cert cu *tine* pe această temă! tipă tatăl ei. Fratele tău nu poate să rămână în Leningrad. Pașa, îmbracă-te! Pune-ți niște pantaloni și o cămașă elegantă!

— Tata, te rog!

— Ți-am spus să te îmbraci, Pașa! Nu avem timp de pierdut. Taberele de copii se vor umple în mai puțin de o oră și nu voi mai reuși să te înscriu și pe tine.

Poate că nu fusese o idee prea bună să-i spună acest lucru lui Pașa, căci nicicând nu-l mai văzuse Tatiana pe fratele ei mișcându-se atât de lent. Pierdu mai bine de zece minute căutând singura cămașă elegantă pe care o avea. Își feriră cu toții privirile în timp ce Pașa se îmbrăca. Tatiana închise din nou ochii, căutându-și păjiștea imaginată, învăluită în parfumul ademenitor al verii presărat cu aromă de cireșe albe și urzici. Voia să mănușe niște afine. Realiză atunci că îi era puțin foame. Deschise ochii și privi de jur împrejur prin odaie.

— Nu vreau să plec, se văicărea Pașa.

— Doar pentru scurt timp, fiule, îi răspunse tata. Este o măsură de precauție. Vei fi în siguranță în tabără, ferit de primejdii. Vei sta acolo cam o lună, ca să vedem cum evoluează lucrurile cu războiul. Apoi te vei întoarce acasă, iar dacă se va pune problema evacuării, te vom scoate din oraș, împreună cu surorile tale.

Da! Asta voia Tatiana să audă.

— Georg! îl strigă deda cu glas stins. Georg!

— Da, papoșka, îi răspunse cuviincios tatăl Tatianei.

Nimeni nu-l iubea pe deda mai mult decât fiul său, nici măcar Tatiana.

— Georg, nu o să poți să împiedici recrutarea băiatului. Nu ai cum să faci asta.

— Ba da, o să pot. Nu are decât săptesprezece ani.

— Exact, săptesprezece ani, sublinie deda, clătinându-și capul cărunt. Îl vor lua.

Pe chipul tatălui lor trecu, preț de o clipă, umbra unei temeri cumplite, însă dispără numai de către.

— Nu-l vor lua, papoșka, răspunse tata cu glas răgușit. Nici nu înțeleg la ce te referi.

Nu putea să exprime în cuvinte gândurile care-i treceau prin minte: *Tăceți cu toții și lăsați-mă să-mi salvez fiul aşa cum știu eu!* Deda se rezemă de pernele de pe canapea.

Făcându-i-se milă de tatăl ei și vrând să-i fie de ajutor, Tatiana începu să spună:

— Încă nu am...

Dar mama o întrerupse:

— Pașenka, ia și un pulover cu tine, dragul meu.

— Nu iau niciun pulover, mama! ripostă el. Suntem în toiu verii!

— Dar acum două săptămâni a dat înghețul.

— Și acum a venit căldura. Nu îl iau.

— Ascult-o pe mama ta, Pavel! îl sfătuie tata. Nopțile vor fi reci în Tolmacevo. Ia ceva mai gros cu tine.

Pașa oftă din rărunchi, îndărătnic, dar luă puloverul și îl aruncă în geamantan. Tata îl închise și apoi îl încuie.

— Ascultați-mă cu toții. Iată care este planul meu.

— Ce plan? îl întrerupse Tatiana, ușor frustrată. Sper că planul tău presupune să și mânăcăm ceva, deoarece...

— Știu prea bine motivul, o repezi tata. Acum taci și ascultă-mă! Toate astea te privesc și pe tine, continuă el, apoi începu să le explice exact ce avea fiecare de făcut.

Tatiana se trânti la loc în pat. Dacă nu urmau să fie evacuați în clipa aceea, nu mai voia să audă nimic.

Pașa pleca în fiecare vară în tabăra de băieți din Tolmacevo, Luga sau Gacina. El prefera Luga, pentru că râul de acolo era perfect pentru înot. Tatiana preferă și ea ca Pașa să meargă în Luga, deoarece se afla aproape de casa lor de vacanță — *dacha* —, lucru

care îi permitea să-l viziteze mai des. Tabăra din Luga era situată la doar cinci kilometri de *dacha* lor, dacă o luai chiar prin mijlocul pădurii. Tolmacevo, pe de altă parte, se afla la douăzeci de kilometri de Luga, iar supraveghetorii taberei de acolo aveau reguli stricte și te obligau să te trezești la răsăritul soarelui. Pașa spunea că era cam la fel ca în armată. „Acum ar fi ca și cum s-ar înrola”, își spuse ea în gând, fără să-l mai asculte pe tatăl ei.

Dașa o ciupi cu putere de picior.

— Au! tipă ea cât putu de tare, în speranța că sora ei avea să fie pedepsită pentru fapta sa.

Dar nimănui nu îi păsa. Nimeni nu spunea nimic. Nici nu se uitau la ea. Toate privirile erau aținute asupra lui Pașa, care stătea stângaci în mijlocul camerei, îmbrăcat în pantalonii lui cafenii și cămașa bej, ponosită. Era ca un boboc ajuns la capătul adolescenței, gata să-și deschidă petalele. Un boboc iubit de toți. Iar el știa asta.

Era copilul preferat, nepotul preferat și fratele preferat.

Și asta pentru că era singurul băiat al familiei.

Tatiana se ridică din pat și se duse lângă Pașa.

— Nu mai fi trist! îl îmbărbătă ea, luându-l în brațe. Ești atât de norocos! Te duci în tabără. Eu nu merg nicăieri.

El se îndepărta ușor de ea, dar foarte puțin; nu pentru că se simțea stânjenit de îmbrățișarea ei — Tatiana o știa prea bine —, ci pentru că nu se considera norocos. Știa că fratele ei își dorea mai mult decât orice pe lume să devină soldat. Nu voia să plece într-o tabără prostească.

— Pașa, i se adresă ea veselă, mai întâi trebuie să câștigi războiul *cu mine* și abia *pe urmă* te poti înrola în armată ca să te lupți cu nemții.

— Taci din gură, Tania! îi răspunse Pașa.

— Taci din gură, Tania, repetă și tata.

— Tata, continuă Tatiana, pot să-mi fac și *eu* bagajul? Vreau și *eu* în tabără.

— Ești gata, Pașa? Hai să mergem, zise tata, fără să-i mai răspundă Tatianei.

Căci *nu existau* tabere pentru fete.

— Hai să-ți spun o glumă, dragă Pașa! insistă Tatiana, fără să se dea bătută în fața cărcotelilor fratelui ei.

— Nu vreau să aud glumele tale nesărate, dragă Tania.

— Dar asta o să-ți placă.

— Oare de ce mă îndoiesc?

— Tatiana! Nu avem timp de glume, se răsti tata.

— Georg, lasă fata să vorbească! interveni dedă în favoarea Tatianei.

Mulțumindu-i din cap bunicului ei, Tatiana își începu anecdota:

— Un soldat este condus în fața plutonului de execuție. „Ce vreme urâtă avem astăzi!” le spune el escortelor sale. „Ia te uită cine se plângă!” îi răspund aceștia. „*Noi* trebuie să ne și întoarcem.”

Nimeni nu se clinti. Nimeni nu schiță vreun zâmbet.

Pașa ridică din sprâncene, o ciupi ușor și îi șopti la ureche:

— Bravo, Tania!

Ea oftă adânc. „Într-o zi”, își spuse ea în gând, „spiritualitatea mea va fi apreciată, dar nu astăzi”.